

УДК 316.7

В. Г. Нападиста, канд. філос. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
napadistaya@ukr.net

О. Д. Рихліцька, канд. філос. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
O.rukhlytska@ukr.net

ЕСТЕТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ: ТЕМАТИЧНІ ВАРІАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглядаються особливості становлення та тематичної еволюції естетики повсякденності. Акцентовується увага на тому, що орієнтація класичної естетичної теорії на мистецьку сферу залишала поза увагою дослідників немистецькі джерела естетичного досвіду.

Зазначається, що включення у тематичну палітру естетичних досліджень дизайну, природного середовища відкрило можливість розгляду повсякденних практик як джерел естетичного досвіду, що обумовило започаткування та інституціоналізацію нового напрямку досліджень – естетики повсякденності. У контекст її досліджень потрапляють щоденні практики, які забезпечують функціонування людини як фізичної особи в повсякденному просторі життя: гастрономічні, тілесні, упорядкування помешкання, організація побуту, соціальні контакти – нормативна усталеність, звичні стратегії спілкування з іншими людьми, а також рутинні повсякденні дії (прийом їжі, ходьба, купання тощо).

Наголошується, що розширення тематичного спектра естетичних досліджень сприяє розвитку естетичного дискурсу та відкриває нові перспективи.

Ключові слова: естетична теорія, повсякденність, повсякденні практики, естетика повсякденності, тематичне поле естетики повсякденності.

Постановка проблеми. Феномен повсякденності як цілісність, його структурні елементи та численні повсякденні практики перебувають у фокусі підвищеного наукового інтересу представників соціогуманітарного знання щонайменше з другої половини ХХ ст. Філософи концентрувалися на осмисленні сутності повсякденності задля розуміння її природи та меж поширення; історики, етнографи, мистецтвознавці зосередилися на розгляді структурних елементів, які наповнюють предметно-речовий та духовний світ повсякденного людського існування; соціологи прагнули насамперед з'ясувати місце повсякденності в ієрархічних зв'язках соціального буття та дослідити численні і різноманітні повсякденні практики як з погляду їхньої локальної специфіки (географічної, етнічної, національної, цивілізаційної, соціально-стратифікаційної, видової тощо), так і з погляду загальних закономірностей, які формуються на соціальному макро- та мікрорівні.

Серед цілої низки соціогуманітарних наук естетика чи не з останніх залучила феномен повсякденності в предметне поле теоретичного дослідження. Така ситуація була обумовлена як панівними традиціями у західноєвропейському класичному естетичному дискурсі, який зосереджувався навколо мистецтва та художніх практик і не звертався до дослідження позамистецьких джерел естетичного досвіду, так і відсутністю узгодженого та усталеного погляду поміж представниками інших дослідницьких сфер на сутність самого феномену повсякденності, його ролі та значимості як в житті окремого індивіда, так і людської спільноти загалом. Сукупність провідних ознак повсякденності – тривіальне, нудне, рутинне, повторюване, знайоме, звичне – створювала певні упередження для бачення естетичної складової у практиках повсякденності, визнання наявності об'єктів естетичного досвіду серед її предметно-речового світу. Та всезростаюча тематизація повсякденності і наполегливе просування естетичної теорії у напрямі визнання естетичного поза межами мистецтва обумовили згодом появу окремого напрямку дослідження повсякденності – естетики повсякденності.

Проблематика естетики повсякденності уже набула наукової легітиматії та ознак певної усталеності. Однак

поза її межами є пласт тематичних новацій, зокрема для вітчизняного естетичного дискурсу, які не досліджувалися в контексті естетики повсякденності або переважно розглядалися в історико-етнографічному, мистецтвознавчому, соціологічному, психологічному та інших аспектах. Що стосується усталеної тематики, то в контексті поглибленого дослідження феномену повсякденності в суміжних галузях наукового знання не є зайвими уточнення, додаткові обґрунтування та кореляція тематичних перспектив предметного поля естетики повсякденності у відповідності з узагальненими міждисциплінарними дослідженнями щодо розуміння природи/ознак повсякденності як такої. Отже, висвітлення зазначеної теми сприятиме як виразнішому окресленню предметного поля естетики повсякденності, так і розширенню її тематичної палітри у межах вітчизняного наукового дискурсу.

Застосування оптики культурологічного аналізу щодо витоків та формування естетики повсякденності як окремого напрямку, її тематичного поля та різноманітних його інтерпретацій сприятиме не лише систематизації знання щодо шляху становлення та розвитку естетики повсякденності, а й поглибленому розумінню її потенціалу як продуктивного теоретичного підґрунтя у процесі естетизації повсякденності; утвердженню погляду на повсякденність як потужне джерело набуття естетичного досвіду та затребуваний простір для імплементації естетичного досвіду, набутого поза межами повсякденного світу. Усе це актуалізує та проблематизує означену тему в контексті естетики повсякденності зокрема та культурологічного знання загалом.

Аналіз досліджень і публікацій. Естетика повсякденності знаходиться в авангарді теоретичних пошуків в сучасній західноєвропейській естетичній теорії. Її ідейним основоположником вважають Дж. Дьюї, а науковцями – фундаторами цієї новітньої складової естетичного знання значаться А. Берлеант, Дж. Капфер, Т. Ледді, К. Мандокі, Д. Новітц, Ю. Сайто. Теоретичні основи естетики повсякденності як наукового напрямку розробляли Т. Ледді, К. Мелькіон, О. Наукарінен. Дж. Яніллі та інші. Важливі дослідження з окремих тематичних напрямів

естетики повсякденності здійснили Н. Бланк, Дж. Лі, К. Корсмейєр, О. Науккарінен, І. Шеррі та інші.

Серед вітчизняних науковців естетика повсякденності ще не набула широкої зацікавленості. Крізь призму дослідження досвіду перебування в місті вона стала предметом наукового пошуку Є. Буцикіної; психологічно-історичні трансформації естетики повсякденності розглянуто С. Литвин-Кіндратюк; естетичні виміри гастрономічного представила Н. Жукова.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей становлення та тематичної еволюції естетики повсякденності, артикуляції потреби розширення тематичної палітри відповідних дослідницьких студій в сучасному вітчизняному науковому дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Імплементация феномену повсякденності як об'єкта теоретичного дослідження до предметного поля естетики має доволі тривалий шлях. Класична західноєвропейська естетика XIX ст. ґрунтувалася на тому, що естетичне наявне виключно у мистецькій сфері. На противагу цій позиції ще на початку XX ст. в естетичній теорії відроджується думка про те, що естетичне притаманне і позамистецькій сфері (природі, навколишньому середовищу), але вона набуває особливої уваги та теоретичного оформлення лише в останні десятиліття XX та на початку XXI ст. Така теоретична переорієнтація суттєво розширила перелік досліджуваних джерел естетичного досвіду як такого і відкрила можливість включити до сфери наукового зацікавлення естетики предметно-речовий та подієвий світ повсякдення.

Варто зазначити, що ідейні основи естетики повсякденності закладені в роботі Дж. Дьюї "Мистецтво як досвід" (1934 р.), зокрема в його роздумах щодо естетичного досвіду, який можна набути у різноманітних взаємодіях з навколишнім світом, а саме в контексті повсякденних практик, що дало підстави розглядати джерело цього досвіду не лише в "естетичних об'єктах" – як правило, творах мистецтва, а й у повсякденних діях та переживаннях людини.

Це теоретично уможливило дослідження естетичного поза межами художніх об'єктів або таких, що відповідають критеріям естетичної класифікації, і сприяло переорієнтації естетичної теорії з об'єктоцентричного підходу до артикуляції естетичного досвіду суб'єкта.

Як зазначають дослідники, офіційне входження світу повсякденного у коло естетичної проблематики фіксується у другій половині 70-х років XX ст., а саме – у матеріалах двох міждисциплінарних колоквиумів "Естетика в повсякденному житті: форма і спосіб життя" ("Aesthetik im Alltag: Form und Lebensform", Оффенбах-на-Майні, 1976, 1978 pp.). Наступною подією уже міжнародного масштабу, що ілюструвала усвідомлення значущості та нагальності дослідження естетичного у сфері повсякденного життя, став Міжнародний конгрес з естетики (Бонн, 1984), що засвідчив зосередження інтересу науковців, які цікавилися феноменом повсякденності, на проблемах прикладного мистецтва та дизайну, що сприяли естетичному оформленню предметно-просторового середовища. Такий підхід був, власне, ще орієнтованим на усталений погляд щодо можливості презентації естетичного в повсякденності лише мистецтвом, оскільки в повсякденний світ, сповнений недосконалості та дисгармонії (в релігійних конотаціях – профанний світ), краса могла бути тільки привнесена як результат діяльності художника-творця. Звідси така пильна увага на початкових етапах становлення естетики повсякденності як окремого напрямку в сучасному естетичному знанні до дизайну як основного інструменту естетизації повсякденного простору в приватному (оселя) та публічному (місто) вимірі.

Принагідно зауважимо, що дизайн потрапив у поле тематичної зацікавленості естетиків ще з початку XX ст., завдяки до конститування естетики повсякденності як окремого напрямку естетичного знання, оскільки він був чи не єдиним засобом підвищення естетичного рівня предметно-просторового середовища, що оточувало людину, і відповідав запитам нового тренду, орієнтованого на естетичне наповнення навколишнього світу, "травмованого"/спотвореного всезростаючою технізацією/індустріалізацією.

Розширення меж предметної сфери естетики відбувалося не лише за рахунок включення дизайну до її тематичного поля, а й через звернення до природи, визнання її естетичної цінності і загалом утвердження погляду на навколишнє середовище як джерело естетичного досвіду. Поштовхом до філософсько-естетичного дослідження природи стала стаття Р. Хепберна "Сучасна естетика і зневага красою природи", опублікована у 1966 р., "у якій автор критикував сучасну йому естетику за обмеження своєї проблематики тільки питаннями мистецтва і наполягав на тому, що естетичний досвід набувається не лише у спілкуванні з мистецтвом, а й у взаємодії з природою" [2, с. 169].

Така зміна наукового інтересу сприяла оформленню новітнього дослідницького напрямку – естетики середовища (environmental aesthetics), становлення якого відбувалося завдяки науковим напрацюванням І. Сепанмаа ("Краса довкілля", 1986), А. Берлеанта ("Естетика довкілля", 1992, "Мистецтво та залучення", 1993), А. Карлсона ("Енвайронментальна естетика", 1998), Ю. Сайто ("Оцінювання природи на її власних умовах. Енвайронментальна естетика", 1998) і який по сьогодні займає одне з чільних місць у сучасній західноєвропейській естетичній теорії.

Цей напрям по-різному поіменовувався в різних національних традиціях естетичної науки. "Естетика довкілля", "естетика навколишнього середовища", "естетика природи", "екоестетика", "естетична екологія", "екологічна естетика" [2, с. 167]. Останній варіант назви закріпився у вітчизняному науковому дискурсі, в межах якого започаткування та активна розробка екологічної проблематики в естетичному вимірі належать В. Є. Борейку. Екологічна естетика була також предметом наукової зацікавленості українських дослідників Л. Ляшко, Л. Стеценко, О. Сулацкової, Н. Філяніної, М. Яковенко.

Актуалізація естетичного у природі та навколишньому середовищі загалом розширювала горизонт його бачення/пошуку у світі повсякденного життя, яке стало предметом естетичного аналізу (ще в конотаціях з мистецтвом) у роботах Дж. Капфера ("Досвід як мистецтво: естетика в повсякденному житті", 1983), Д. Новітца ("Межі мистецтва: філософські дослідження місця мистецтва в повсякденному житті", 1992) і Т. Ледді ("Естетичні якості повсякденності: акуратний, неохайний, чистий, брудний", 1995). У 2005 р. публікується перша антологія під промовистою назвою "Естетика і повсякденне життя" (редактори Е. Лайт та Дж. М. Сміт), яка заклала підвалини подальших досліджень проблематики естетичного у повсякденному житті. А згодом (2007 р.) з'являються дві одноосібні роботи дослідниць феномену повсякденності К. Мандокі та Ю. Сайто з промовистою назвою "Естетика повсякденності". Усталеність естетичного дискурсу навколо повсякденного та визнання його наукової легітимності було підтверджено та підкріплено публікаціями І. Шеррі "Поширеність естетичного в звичайному досвіді" (2008) та Т. Ледді "Незвичність звичного: естетика повсякденного життя" (2012).

Ці роботи стають відправною точкою інституційного оформлення естетики повсякденності як окремого

напряму в сучасній естетичній теорії. Хоч варто зазначити, що позиції науковців щодо структурної автономності певних напрямів сучасного естетичного знання не відзначаються однаковістю, тому трапляються твердження, що естетика повсякденності, як і екологічна естетика, є підрозділами естетики середовища.

Варіативність методологічних засад естетики середовища (когнітивізм, нон-когнітивізм) та вихід поза межі понятійного апарату, традиційного для класичної естетики (відмова від розгляду естетичних об'єктів переважно в оптиці класичного поняття "краса" та використання принципу незаінтересованості як основи естетичного досвіду; оперування поняттями "залученість" (engagement), "безперервність участі" (continuity), запропонованими А. Берлеантом, на противагу спогляданню, відстороненості), відкрили можливість розширення тематичного спектра дослідження від природного середовища до середовища як життєвого простору людини, сповненого повсякденними практиками, які містять/викликають/формують певну емоційну палітру, зокрема забарвлену в естетичні "тони".

Отже, предтечею естетики повсякденності як окремого спеціального напрямку в межах естетичної теорії як такої, яка означила власне предметне поле поза природою та мистецтвом та залучила в орбіту естетичного досвіду повсякденні практики і предметно-речовий світ повсякденного буття, вважають естетику середовища (environmental aesthetics), зокрема її субнапрямок – нон-когнітивізм [1, с. 196].

Не можна обійти увагою підхід, за яким такий "поворот" від мистецтвознавчої сфери та художніх практик не варто вважати прикладом уведення до предметного поля сучасної естетики незаниханих раніше новацій. Радше його розглядають як відновлення практикованого в історичному минулому; а в деяких культурних традиціях, які знаходяться поза межами західного контексту, фіксується постійний інтерес до сфери повсякденного світу [3].

Естетика повсякденності на сьогодні – це мозаїка різноманітних дослідницьких напрямів, тематичних варіацій, домінуючих серед яких вважають естетику урбанізму, а в його межах виокремлюють провідну тематичну зацікавленість – досвід перебування-в-місті. Актуалізація такої теми обумовлена, на думку Є. Буцикіної, тим, що "динамічна трансформація досвіду міста несе в собі глибоку естетичну складову, яка впливає на стратегії спів-життя у місті, роботу над створенням більш комфортного міського публічного і приватного просторів, що допомагають їхнім жителям вибудовувати більш гармонійне і налагоджене життя – приватне, соціальне і професійне" [1, с. 196–197].

Отже, оскільки міський простір є домінуючим довкіллям жителів міста, "другою природою", то актуалізація естетики урбанізму в практичному вимірі покликана сприяти зрушенню/формуванню інших ціннісних основ у концептуальних засадах містобудівного мислення, що, у свою чергу, має потенціал впливу на депресивний характер сучасної міської забудови, економічну структуру та екологічний статус життя міста, тобто трансформацію міського простору на користь людини. Визнаними та авторитетними в естетиці урбанізму є ідеї та теоретичні напрацювання А. Берлеанта, наукові дослідження Н. Бланк, П. Колонен, С. Лентінен, С. Росс та ін.

Тематика сучасних зарубіжних досліджень в межах естетики повсякденності надзвичайно різноманітна – від розгляду естетики повсякденного життя як цілісності певного народу (К. Кім "Естетичний поворот у повсякденному житті Кореї", 2013, Ю. Сайто "Естетика повсяк-

дення в японській традиції", 2014), аналізу естетичного потенціалу розмаїття повсякдених практик, вплетених у конкретику етнонаціонального повсякдення (антологія "Естетика повсякденного життя: Схід і Захід", 2014), до бачення "незвичного у звичному" (Т. Ледді), що надало підстави для дослідження побуту та домашнього життя в естетичних конотаціях (Дж. Маккракен "Смак і побут: домашні естетичні та моральні міркування", 2001; Дж. Лі "Домашнє життя: плекання домашньої естетики", 2010; Б. Хаймор "Звичайні життя: дослідження повсякденності", 2011), поведінкових стратегій (О. Наукарінен "Повсякденні естетичні практики, етика і такт", 2014, та "Повсякденна естетика та повсякденна поведінка", 2017), практик догляду за тілом (Ю. Сайто "Естетика тіла та культивування моральних чеснот", 2016; І. Шеррі "Естетика тіла", 2016; Р. Шустерман "Насолода, біль і сомаестетика хвороби: питання для повсякденної естетики", 2019); гастрономічних практик, зокрема об'єктів смаку – їжі та напоїв, які, на думку К. Корсмейєр, мають значну естетичну цінність у людському досвіді та естетиці споживання в цілому (Е. Шоув, Ф. Трентманн, Р. Вілк "Час, споживання та повсякденне життя", 2013). У предметне поле дослідження феномену повсякденності потрапили навіть погода (Ю. Сайто "Естетика погоди", 2005; Дж. Ван "Дизайн атмосфери та досвід із зразковим дослідженням "Проекту погоди" Олафура Еліассона", 2019) та спорт (В. Велш "Спорт з естетичної точки зору і навіть як мистецтво?", 2005).

Розширення тематичного поля дослідження естетики повсякденності у зв'язку з потраплянням у сферу дослідницького інтересу все більшої кількості різноманітних проявів повсякденного життя закономірно спричинило міркування з приводу більш загальних питань – сутності та меж повсякденної естетики (Т. Ледді "Надзвичайне в звичайному: естетика повсякденного життя", 2012; К. Мелькіон "Суть повсякденної естетики", 2014); змістового наповнення поняття "повсякденність" в естетиці повсякденності (О. Наукарінен "Що таке "повсякденне" у повсякденній естетиці", 2013); природи естетичного досвіду у повсякденному житті (К. Мелькіон "Естетичний досвід у повсякденному житті: відповіді Доулінгу", 2011), шляхів та засобів естетизації повсякденного життя (Г. Мей "Естетизація повсякденного життя", 2011).

Як бачимо, тематична палітра естетики повсякденного включає в себе вкрай різноманітну проблематику, головним критерієм добору якої є протилежність тематичі естетичної теорії, яка ґрунтувалася на зв'язку з мистецтвом. Але таке бачення предметного поля естетики повсякденного породжує певну неузгодженість з розумінням сутності повсякденного в сучасних соціогуманітарних науках, яке аж ніяк не є опозицією лише мистецтву. Світ повсякденного має ряд опозиційних світів, які хоч і пунктирно, але окреслюють його межі. Це обумовлює потребу ґрунтовного дослідження сутності повсякденного в естетиці повсякденності. Існує точка зору, що поняття "повсякденне" має зосереджуватися не на предметно-речовому реєстрі та конкретних щоденних видах діяльності, а на ставленні та досвіді людини, який вона набуває/проєктує у процесі повсякдених практик. Така постановка питання обумовлює іншу проблему – визначеності критеріїв естетичного досвіду та власне естетичного в повсякденні.

Для естетики повсякденності залишається проблемою класифікація/розрізнення власне естетичних почуттів серед широкого спектра переживань, які наповнюють життя людини у повсякденні. У класичній естетиці зір та слух вважалися єдиними каналами сприйняття естетичної насолоди, усі інші (тілесно-контактні) не бралися до уваги. Оскільки суб'єкт повсякдення не

дистанційований від естетичного об'єкта (як в класичній естетиці), а включений у вир повсякденного життя, то лише слух та зір не можуть бути вичерпними каналами сприйняття естетичного. Залучаються тілесні відчуття, оскільки досвід повсякденного життя сповнений фізичними активностями, різноманітною чуттєвістю (наприклад запах та смак їжі, тактильні відчуття), а це спонукає до обговорення статусу тілесних відчуттів в кореляції з естетичним.

Висновок. Естетика повсякденності постала як результат розширення сфери предметної зацікавленості класичної естетики.

"Новий поворот" у тематичному полі естетичної теорії ХХ ст. розпочинається зі звернення уваги на дизайн, його потенційні можливості привнести "красу" у спотворене індустріальними потребами міське середовище. Відновлення інтересу до природного середовища стає поштовхом для появи енвайронментальної естетики, яка, у свою чергу, відкрила теоретико-методологічний шлях дослідження світу повсякденного. У контекст естетичних досліджень потрапляє варіативність предметно-речового повсякденного світу, щоденні практики, які забезпечують функціонування людини як фізичної особи у повсякденному просторі життя (гастрономічні, тілесні, впорядкування помешкання, організація побуту), соціальні контакти (нормативна усталеність / звичні стратегії спілкування з іншими людьми), а також рутинні повсякденні дії (прийом їжі, ходьба, купання тощо).

Такий поворот в естетиці не можна вважати унікальним у її історичному поступі, оскільки зацікавленість природним середовищем, утилітарними об'єктами була притаманна раннім етапам становлення західноєвропейського естетичного знання та естетичним пошукам поза західною науковою традицією.

Попри певну усталеність інститування та домінантність у сучасному західноєвропейському естетичному дискурсі, естетика повсякденності не має завершеної тематичної визначеності, узгодженої термінологічно-понятійної наповнюваності. Її проблемне поле характеризується відкритістю та динамічністю, і навіть сама назва новітнього напрямку в естетичній теорії сучасності має кілька варіантів, як то "естетика повсякденності", "естетика повсякденного", "повсякденна естетика", а її структурна виокремленість в естетичній теорії

інколи ставиться під сумнів наполяганням на структурному підпорядкуванні енвайронментальній естетиці.

Форматування тематичного поля естетики повсякденності потребує визначення та обґрунтування понятійного апарату естетики повсякденності – мови осмислення та аналітики естетичного у практиках повсякденності; засобів та способів естетизації повсякденного життя, аргументування її потреби для розширення меж та глибини естетичного досвіду, що, у свою чергу, розширює світовідчуття та світорозуміння людини, сприяє повноті формування соціокультурної програми, що визначає її життя.

Усе це є свідченням того, що естетика повсякденності є певною "точкою росту" у сучасній естетичній теорії, яка дала імпульс переформатуванню традиційної проблематики, розширенню тематичних горизонтів, постановці нових теоретичних проблем, напрацюванню іншої методологічної оптики дослідження новітнього предметного поля.

Культурологічний модус вивчення естетичних практик повсякденності як задає новий вектор дослідження різноманітних об'єктів естетичного досвіду у просторі повсякденного буття, так і збагачує повноту розуміння значущості феномену повсякденності у сучасній науці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буцикіна Є. Досвід перебування-в-місті як предмет естетики повсякденного [Електронний ресурс] / Є. Буцикіна // Докса 2 (32), 2019. – С. 196–206. – Режим доступу: <http://doksa.onu.edu.ua/article/view/188634>
2. Стеценко Л. Л. Розширення меж естетичної насолоди: екологічна естетика [Електронний ресурс] / Л. Л. Стеценко // Гуманітарні студії. Збірник наукових праць. Вип. 20. – К., 2013. – С. 165–172. – Режим доступу: <http://hstudies-univ.kiev.ua/images/Hsarchive/HStudiesKNU20.pdf>
3. Saito, Y. (2015) Aesthetics of the Everyday / Y. Saito // The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.). Retrieved from: <https://plato.stanford.edu/archives/win2019/entries/aesthetics-of-everyday/>

REFERENCES

1. Bucikina, E. (2019). Dosvid perebuvannja-v-misti jak predmet estetiki povsjaakdenного. Doksa, 2 (32), 196–206. Retrieved from <http://doksa.onu.edu.ua/article/view/188634>
2. Stecenko, L. L. (2013). Rozshirennya mezh estetičnoj nasolodi: ekologična estetika. Gumanitarni studii. Zbirnik naukovih prac'. Kyiv. Vip. 20, 165–172. Retrieved from <http://hstudies-univ.kiev.ua/images/Hsarchive/HStudiesKNU20.pdf>
3. Saito, Y. (2015) Aesthetics of the Everyday. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2019 Edition). Retrieved from <https://plato.stanford.edu/archives/win2019/entries/aesthetics-of-everyday/>

Надійшла до редколегії 23.05.22

V. G. Napadysta, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

O. D. Rykhlitska, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

AESTHETICS OF EVERYDAY LIFE: THEMATIC VARIATIONS AND RESEARCH PROSPECTS

The article considers the peculiarities of the formation and thematic evolution of the aesthetics of everyday life. Emphasis is placed on the fact that the orientation of classical aesthetic theory on the artistic sphere left out of the attention of researchers non-artistic sources of aesthetic experience, and the versatility of the phenomenon of everyday life, its connotation with trivial, boring, routine, repetitive created certain prejudices for seeing the aesthetic component in everyday practices and recognizing the existence of objects of aesthetic experience among its material world.

The scientific interest of aesthetic theory innovators, who expanded their creative search beyond the traditional research field, was initially focused mainly on design. Inclusion in the thematic palette of aesthetic research of design, natural environment opened the possibility of considering everyday practices as sources of aesthetic experience and caused a kind of "new turn" in aesthetic theory, which in turn led to the initiation and institutionalization of a new field of research – everyday aesthetics.

In the context of its research is the variability of the material world, daily practices that ensure the functioning of a person as an individual in everyday life – gastronomic, physical, home improvement, organization of life, social contacts – regulatory stability, habitual strategies for communicating with others, and also routine daily activities – eating, walking, bathing, etc.

It is emphasized that the variable saturation of the thematic field of everyday aesthetics, as a new direction in modern aesthetic theory, requires not only horizontal expansion of vectors of aesthetic research, but also theoretical clarification / justification / agreement on the content of the concepts of "everyday life" and "aesthetic" in the aesthetics of everyday life to delineate the boundaries of thematic definition and structure of its subject field.

The application of the optics of cultural analysis regarding the origins and formation of aesthetics of everyday life as a separate direction, its thematic field and various interpretations of it will contribute not only to the systematization of knowledge about the path of formation and development of aesthetics of everyday life, but also to a deeper understanding of its potential as a productive theoretical basis in the process of aestheticizing everyday life.

Keywords: aesthetic theory, everyday life, everyday practices, aesthetics of everyday life, thematic field of the aesthetics of everyday life.